

Motion till riksdagen 2025/26:1041

av **Jamal El-Haj (-)**

Al-nakba

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma nakbadagen och ge riksdagsstyrelsen i uppdrag att se till att ett sådant arrangemang genomförs och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Motivering

Al-nakba, eller nakbadagen, ”den stora katastrofen”, var flykten och fördrivningen av invånare från de områden i Palestina som kom att ingå i staten Israel efter 1948 års arabisk-israeliska krig. Områdena hade i FN:s delningsplan tilldelats palestinierna.

Den 15 maj 1948 är det 77 år sedan al-nakba – den stora katastrofen då omkring 750 000 palestinier fördrevs och tvingades på flykt. Över 500 byar avfolkades och jämnades med marken. Israel har sedan dess nekat de fördrivna rätten att återvända.

Enligt FN:s undersökningskommission (UNSCOP) fanns det 1946 i Palestina cirka 1,9 miljoner invånare, varav 33 procent var judar, 58 procent muslimer och 8 procent kristna. Enligt FN:s delningsplan 1947 skulle judarna, som utgjorde en tredjedel av befolkningen, tilldelas drygt 55 procent av Palestina, och palestinierna, som utgjorde majoritet, knappt 45 procent. al-Quds/Jerusalem skulle stå under internationell kontroll.

Samma dag som det brittiska mandatet upphörde, den 14 maj 1948, utropades staten Israel. Därefter bröt krig ut med de arabiska grannstaterna. Israel erövrade den ”arabiska” delen av Palestina och införlivade den i staten Israel. al-Quds/Jerusalem delades: östra delen förvaltades av Jordanien, medan västra delen ockuperades och blev en del av Israel.

Omkring 750 000 palestinier fördrevs, enligt FN:s flyktingorgan UNRWA och det brittiska utrikesdepartementet, eller flydde från den del av Palestina som Israel erövrade under 1948 års krig. Den officiella israeliska uppfattningen var länge att flykten var en del av Arabförbundets plan att invadera Palestina 1948. Dessa uppfattningar började i slutet av 1980-talet utmanas av en löst sammansatt grupp av israeliska historiker och sociologer, de s.k. ”new historians”:

Den officiella uppfattningen hävdar att Storbritannien försökte förhindra upprättandet av en judisk stat; de nya historikerna menar att Storbritannien snarare försökte förhindra upprättandet av en palestinsk stat.

Den officiella uppfattningen hävdar att palestinierna flydde sina hem av egen fri vilja; de nya historikerna menar att flyktingarna skrämdes bort och fördrevs. Många blev skrämda efter massakrer i byar som Deir Yassin.

Den officiella uppfattningen hävdar att maktbalansen var till förmån för araberna; de nya historikerna menar att Israel hade fördelen både vad gällde manskaper och vapen.

Den officiella uppfattningen hävdar att araberna hade en samordnad plan för att förgöra Israel; de nya historikerna menar att araberna var splittrade och påverkade av kolonialmakterna Storbritannien och Frankrike.

Den officiella uppfattningen hävdar att arabisk oförsonlighet förhindrade fred; de nya historikerna menar att Israel i första hand bar ansvaret för "återvändsgränden".

I mitten av juni 1948 fattade Israels regering ett formellt beslut om att inga flyktingar skulle tillåtas återvända. 500 palestinska byar utsattes för militära rensningskampanjer där invånarna fördrevs och mycket av infrastrukturen och byggnaderna totalförstördes. Marken blev i många fall naturreservat eller uppläts som mark för nybyggnation åt kibbutzrörelsen. Listan över palestinska byar som avfolkades 1948 omfattar nästan 700 byar.

I december 1948 röstade FN:s generalförsamling igenom resolution 194. Där fastslogs att de palestinska flyktingar som ville återvända till sina hem skulle ha rätt att göra det. De som inte ville återvända skulle erhålla kompensation för egendom som de förlorat på grund av flykten. Resolutionen innehöll också artiklar om att al-Quds/Jerusalem med omgivningar skulle vara en demilitariserad zon under internationell kontroll. USA, Sverige och andra västländer röstade för resolutionen, medan Sovjetunionen och öststaterna röstade emot.

I dag finns det omkring 9 000 personer födda i Palestina i Sverige. Ännu fler har palestinska rötter. Israel måste kompensera de fördrivna palestinierna för deras egendomsförluster eller låta dem återvända, i enlighet med FN-resolution 194. Sverige och Sveriges riksdag måste uppmärksamma al-nakba! Den årliga minnesstunden för det armeniska folkmordet kan stå som förebild.

Jamal El-Haj (-)